

גבור, בַּר מִשְׁמָשָׁא. מַה גְּבוּרָה עֲבִיד. אֵלָּא כִּד אֶסְתִּיִּים יִמָּמָא וְעָאֵל לִילְיָא, אֶסְתַּתְּמֵן כָּל אֵינוֹן בּוּיִן וּמִשְׁקוּפִין דְּרִקִּיעָא. בְּשַׁעְתָּא דְּאֵתִי יִמָּמָא וּשְׁמָשָׁא נָפַק, אֲתַעֲטֹר וְאֲתַגְלִיף בְּאַתְוֹן דְּרִזָּא דְשָׁמָא קְדִישָׁא, וּבִתּוּקָפָא וּבְחִילָא דִּילֵיהּ, כְּנִיס בְּכָל אֵינוֹן רִקִּיעִין, וּבְקַע בְּכָל אֵינוֹן חִלוּנִין, וְאַתּוּקְדוּן בְּשִׁלְהוּבוּי, וּפְתַח לוֹן וּנְפַק לְבַר.

וּמִנָּא לֹן דְּאַתְקְרִי גְבוּר. דְּכַתִּיב, (תהלים יט ו) יִשְׁיֵשׁ כְּגִבּוֹר לְרוּץ אֹרֶחַ. וּכְתִיב, (שופטים ה לא)

כָּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבּוּרָתוֹ. כְּגִבּוֹר שְׁנֹכְנֵס לְמַלְחָמָה וְנוֹצֵחַ, הוּא אָדוֹם. כְּשִׁנְצַח חוּזֵר לְגוּוֹנוֹ הָרֵאשׁוֹן. כֶּף הַשֶּׁמֶשׁ, כְּשִׁיּוּצָא, נִדְּלָקִים בּוֹ שִׁלְהוּבוּתוֹ, וְהוּא אָדוֹם מְרֹב גְּבוּרָתוֹ, וְאַחֵר כֶּף חוּזֵר לְגוּוֹן הָרֵאשׁוֹן.

אַזְלוּ, כִּד מָטוּ בִּי חֻקְל, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לִימָא מַר מֵאֵינוֹן מִלִּין דְּמַעֲלִייתָא דְּבִקְרִיאת שְׁמַע. פְּתַח וְאָמַר, (דברים ו ד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֶלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. הָאִי קָרָא, תִּינַח בְּשַׁעְתָּא דְּאָמְרוּ בְּנִין דִּיעֲקֹב לְאַבְוֵהוּן, אוֹ מִשָּׁה לִישְׂרָאֵל, אֲבָל הַשְׁתָּא, כִּלְא עֲלָמָא אָמְרִי שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, לְמָאן יִשְׂרָאֵל אָמְרִין.

אַלְּא הָא תְּנִינָא, יַעֲקֹב אֲבִינוּ לֹא מַת, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חֲתִים לִיה גּוֹ בּוֹרְסָא יִקְרִיָּה, לְמַהוּי תְּדִיר סִהָדָא עַל בְּנוֹי, דְּקָא מִיַּחְדִּי שְׁמִיָּה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדִחֲזִי, בְּכָל יוֹמָא תְּרִין זְמָנִי, וְכִד אֵינוֹן מִיַּחְדִּין שְׁמִיָּה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אָמְרִי שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, הוּי סִהִיד עֲלֵן, דְּאֲנֵן מִיַּחְדִּי שְׁמִיָּה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדִקָּא חֲזִי. בְּהַחֲוָא שַׁעְתָּא, נְטִלִי לִיה לִיעֲקֹב בְּאַרְבַּע גִּדְפִין, פְּרִישָׁן לְאַרְבַּע סִיטְרֵי עֲלָמָא, וְסִלְקִי לִיה לְקַמִּי קְדִישָׁא עֵילָאָה, וּמְבָרַךְ לִיה בְּשִׁבְע בְּרָכָאן. פְּתַח הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאָמַר, לְאַרְבַּעַת צְדִי הָעוֹלָם, וּמַעֲלִים אוֹתוֹ לְפָנֵי הַקְדוּשׁ הָעֲלִיּוֹן,

לְשָׁמַשׁ. אֵיזוֹ גְּבוּרָה עוֹשֶׂה? אֵלָּא כְּשִׁמְסִתִּים הַיּוֹם וְנִכְנָס הַלַּיְלָה, מְסַתְּמִים כָּל אוֹתָם הַחִלּוֹנוֹת וְהַמִּשְׁקוּפִים שֶׁל הָרָקִיעַ. בְּשַׁעְתָּא שְׁבָא הַיּוֹם וְהַשֶּׁמֶשׁ יוֹצֵא, מִתְעַטֵּר וְנִחְקֵק בְּאוֹתִיּוֹת שֶׁל סוּד הַשֶּׁם הַקְדוּשׁ, וּבִתְקַף וּבִפְחַ שְׁלוֹ הוּא כּוֹנֵס אֶת כָּל אוֹתָם הָרָקִיעִים, וּבוֹקֵעַ אֶת כָּל אוֹתָם הַחִלּוֹנוֹת, וְנוֹשְׂרָפִים בְּשִׁלְהוּבוּתוֹ, וּפּוֹתַח אוֹתָם וְיוֹצֵא הַחוּצָה.

וּמִנָּן לָנוּ שְׁנֹקְרָא גְבוּר? שְׁכַתוּב (תהלים יט) יִשְׁיֵשׁ כְּגִבּוֹר לְרוּץ אֹרֶחַ. וּכְתוּב (שופטים ה) כָּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבּוּרָתוֹ. כְּגִבּוֹר שְׁנֹכְנֵס לְמַלְחָמָה וְנוֹצֵחַ, הוּא אָדָם. כְּשִׁנְצַח, חוּזֵר לְגוּוֹ הָרֵאשׁוֹן. כֶּף הַשֶּׁמֶשׁ, כְּשִׁיּוּצָא, נִדְּלָקִים בּוֹ שִׁלְהוּבוּתוֹ, וְהוּא אָדָם מְרֹב גְּבוּרָתוֹ, וְאַחֵר כֶּף חוּזֵר לְגוּוֹן הָרֵאשׁוֹן.

הַלְּבוּ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְשֹׁדָה אֶחָד, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, יֹאמַר מַר מֵאוֹתָם הַדְּבָרִים הַמַּעֲלִים שְׁבִקְרִיאת שְׁמַע. פְּתַח וְאָמַר, (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֶלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. הַפְּסוּק הַזֶּה נֹחַ בְּשַׁעְתָּא שְׁאָמְרוּ בְּנֵי יַעֲקֹב לְאַבְיָהֶם, אוֹ מִשָּׁה לִישְׂרָאֵל, אֲבָל עֲכָשׁוּ, כָּל הָעוֹלָם אוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. לֹאִיָּה יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים?

אַלְּא, הִנֵּה שְׁנִינִי, יַעֲקֹב אֲבִינוּ לֹא מַת, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חֲתִים אוֹתוֹ בְּתוֹךְ כֶּסֶף כְּבוֹדוֹ לְהִיּוֹת תָּמִיד עַד עַל בְּנָיו, שְׁמִיַּחְדִּים שְׁמוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּרָאוּי בְּכָל יוֹם פְּעָמִים. וּכְשֶׁהֵם מִיַּחְדִּים אֶת שְׁמוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, תְּהִיָּה מַעֲיֵד עֲלֵינוּ, שְׁאֲנוּ מִיַּחְדִּים אֶת שְׁמוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּרָאוּי.

בְּאוֹתָהּ הַשַּׁעְה נּוֹטְלִים אֶת יַעֲקֹב בְּאַרְבַּעַת כְּנָפִים, פְּרוּשִׁים וּמְבָרַךְ אוֹתוֹ בְּשִׁבְע בְּרָכוֹת. פּוֹתַח

הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאָמַר: אֲשֶׁרִי
הָאֵב שֶׁהוּלִיד אֶת הַזֶּרַע הַזֶּה
בְּאֶרֶץ! אֲשֶׁרִי הַבָּנִים שֶׁמַּעֲטִירִים
אֶת אֲבִיהֶם כִּף! בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה
כָּל צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם פּוֹתְחִים
וְאָמְרִים, בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ
לְעוֹלָם וָעֶד.

וַיַּעֲקֹב מִתְעַטֵּר בְּשִׁלְשָׁה עֶשֶׂר
נְהוֹת אֶפְרָסְמוֹן וְ, וְעוֹמֵד תְּמִיד
כְּקָרְיָה מְקַפֶּת חוֹמָה עַל בְּנָיו לְפָנֵי
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא נוֹתֵן לְדִין
הַקֶּשֶׁה לְשַׁלֵּט עֲלֵיהֶם, וְכָל בְּנֵי
הָעוֹלָם אֵין יְכוּלִים לְהַשְׁמִידֵם.
זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (ישעיה מד) אֵל תִּירָא
עֲבָדֵי יַעֲקֹב.

פָּתַח רַבִּי יְהוּדָאי וְאָמַר, בְּדַגְמָא
שִׁישׁ שָׁנִים עֶשֶׂר שְׁבָטִים לְמִטָּה,
שֶׁהֵם בְּנֵי יַעֲקֹב, כִּף יֵשׁ יַעֲקֹב
הַעֲלִיּוֹן בְּשָׁמַיִם, וּשְׁנַיִם עֶשֶׂר
שְׁבָטִים עֲלִיּוֹנִים. וּבְדַגְמָא
שֶׁמִּיְחָדִים שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא יִשְׂרָאֵל לְמִטָּה, כִּף מִיְחָדִים
הַמְּלָאכִים הַקְּדוּשִׁים לְמַעְלָה,
וְהַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה.

פָּתַח רַבִּי נְהוֹרָאִי וְאָמַר, (שם כט)
לֵכֵן כֹּה אָמַר ה' אֵל בֵּית יַעֲקֹב
אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אֲבֵרָהֶם לֹא עָתָה
יָבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עָתָה פָּנָיו יַחֲוֹרוּ.
וְכִי יַעֲקֹב פָּדָה אֶת אֲבֵרָהֶם?
וַיַּעֲקֹב טָרַם נִכְרָא בְּעוֹלָם!

אֲלֵא בֹא וְרָאָה, בְּשַׁעֲה שְׁהִיו
מְפִילִים אֶת אֲבֵרָהֶם בְּאוֹר
כְּשָׁדִים, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כִּנֵּס
אֶת הַפְּמִלְיָא שְׁלוֹ וְאָמַר: הִצִּילוּ
אֶת אֲבֵרָהֶם מִתּוֹךְ הַשְּׁרָפָה שְׁלוֹ,
שֶׁהוּא אֶהוּבִי.

אָמְרוּ לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: הֲרִי יֵצֵא
מִמֶּנּוּ יִשְׁמַעְאֵל! אָמַר הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא: הֲרִי יֵצֵא מִמֶּנּוּ יִצְחָק!
אָמְרוּ לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: הֲרִי יֵצֵא
מִמֶּנּוּ עֶשׂוֹ! אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא: הֲרִי יֵצֵא מִמֶּנּוּ יַעֲקֹב!
אָמְרוּ: הֲרִי וְדָאִי שְׁבָחוֹת יַעֲקֹב
שְׁבָחוֹתוֹ נִצּוּל אֲבֵרָהֶם.

זָפָאָה אִיהוּ אַפָּא, דְּזִרְעָא דָא אוֹלִיד בְּאַרְעָא.
זָפָאִין אִינוֹן בְּנִין, דְּקָא מַעֲטִירִין לְאַבּוּהוֹן הָכִי.
בִּהְיָא שְׁעָתָא, כָּל אִינוֹן חִילִי דְשָׁמַיָא, פְּתַחִי
וְאָמְרִי בְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.
וַיַּעֲקֹב מִתְעַטֵּר בְּתַלְיֵסר נְהוֹרִי אֶפְרָסְמוֹנָא דְכִנָּא,
וְקָאִים תְּדִיר כְּקָרְתָא מְקַפָּא שׁוֹר עַל בְּנוֹי
קָמִיָה דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְלֹא שְׁבַק דִּינָא
תְּקִיפָא לְשַׁלְטָא עֲלֵיהֶו, וְכָל בְּנֵי עַלְמָא לֹא
יְכַלִּין לְשַׁעְרָאָה לְהוֹן. הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה
מד ב) אֵל תִּירָא עֲבָדֵי יַעֲקֹב.

פָּתַח רַבִּי יְהוּדָאי וְאָמַר, בְּדוּגְמָא דְאִית תְּרִיסַר
שְׁבָטִים לְתַתָּא, דְּאִינוֹן בְּנֵי יַעֲקֹב, כִּף אִית
יַעֲקֹב עֵילָאָה בְּשָׁמַיָא, וְתִרִין עֶשֶׂר שְׁבָטִין
עֵילָאִין. וּבְדוּגְמָא דְמִיִּיחָדִי שָׁמַיָה דְקוּדְשָׁא
בְרִיךְ הוּא יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, כִּף מִיִּיחָדִי מְלָאכִי
קְדִישִׁין לְעֵילָא. וְכוּלָא בְּגוּוֹנָא דְלְעֵילָא.

פָּתַח רַבִּי נְהוֹרָאִי וְאָמַר, (שם כט כב) לֵכֵן כֹּה אָמַר
ה' אֵל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אֲבֵרָהֶם
לֹא עָתָה יָבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עָתָה פָּנָיו יַחֲוֹרוּ. וְכִי
יַעֲקֹב פָּדָה אֶת אֲבֵרָהֶם, וַיַּעֲקֹב לֹא אֲבָרִי
בְּעַלְמָא.

אֲלֵא תָא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְהוּוּ מְפִלִי לְאַבְרָהָם
בְּאוֹר כְּשָׁדִים, קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲכַנְיֵשׁ
לְפַמְלִיָא דִילִיָה, וְאָמַר שְׁזִיבוּ לְאַבְרָהָם מִגּוֹ
יְקִידָא דִילִיָה, דְּאִיהוּ רַחֲמִימָאִי.

אָמְרוּ לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, הָא יַפּוּק מִיְנִיָה
יִשְׁמַעְאֵל. אָמַר קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, הָא
יַפּוּק מִיְנִיָה יִצְחָק. אָמְרוּ לְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
הָא יַפּוּק מִיְנִיָה עֶשׂוֹ. אָמַר קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא,
הָא יַפּוּק מִיְנִיָה יַעֲקֹב. אָמְרוּ, הָא וְדָאִי בְּזָכוֹת
יַעֲקֹב יִשְׁתַּזְיֵב. וְעַל דָּא אָמַר, אֲשֶׁר פָּדָה אֶת
אֲבֵרָהֶם, דְּבְזָכוֹתֶיהָ אִישְׁתַּזְיֵב אֲבֵרָהֶם.

יְנַצֵּל. וְעַל זֶה אָמַר, אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אֲבֵרָהֶם, שְׁבָחוֹתוֹ נִצּוּל אֲבֵרָהֶם.

אָמַר רַבִּי, בְּשַׁעַה דְּכַפִּיתוּ לַחֲנֻנְיָה מִיִּשְׁאֵל וְעִזְרִיָּה, דִּיפְלוּן לֹוֹן בְּגוֹ אַתּוּן נִוְרָא יְקִידָתָא. חֲנֻנְיָה אָמַר, (תהלים קיח ו) ה' לִי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם. מִיִּשְׁאֵל אָמַר, (ירמיה כ ז-ח) וְאַתָּה אֵל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְאֵל תַּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי אַתָּה אֲנִי נָאֻם ה'. עִזְרִיָּה אָמַר, (דברים ו ד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגו'.

אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, (ישעיה מ ד) זֶה יֹאמַר לֵה' אֲנִי, זֶה חֲנֻנְיָה, שְׁאָמַר ה' לִי לֹא אִירָא. וְזֶה יִקְרָא בְּשֵׁם יַעֲקֹב, זֶה מִיִּשְׁאֵל, שְׁאָמַר וְאַתָּה אֵל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב. וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה, זֶה עִזְרִיָּה, שְׁאָמַר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וכו'. לֹא עָתָה יָבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עָתָה פָּנָיו יִחְוֹרוּ. וְלָמָּה לֹא הָוָה דְּנִיָּאל עִמָּהוּן. אֵלֹא דְנִיָּאל אָמַר, אֲנִי נִקְרָא בְּלִטְשָׁצַר, בְּשֵׁם אֱלִיל שְׁלוֹ. שְׁנֵאֲמַר, (דניאל ד ה) בְּלִטְשָׁצַר בְּשֵׁם אֱלֹהֵי וכו', וּכְתִיב, (שם ב מו) בְּאֲדִין מִלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר (דף טז ע"א) נָפַל עַל אַנְפּוּהֵי וּלְדְנִיָּאל סָגַד. וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר, (דברים ז כה) פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרֹפוּן בָּאֵשׁ, אֲזַל וְלֹא הָוָה עִמָּהוּן.

כֹּה רָאוּ חֲנֻנְיָה מִיִּשְׁאֵל וְעִזְרִיָּה דְנִפְלוּ בְּנוֹרָא. אֵלֹא אָמְרוּ, צְפֻרְדָּעִים אָפִילוּ גּוֹפָהוּן בְּנוֹרָא, בְּשָׂבִיל לְאַבְאִישׁ לְמַצְרָאִי, בְּמֵאֲמַר דְּהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֲנַחְנָא עַל אַחַת כַּמָּה וּכַמָּה בְּשָׂבִיל יִקְרָא דְמֵאֲרָנָא.

אֲזַלְוּ וְאַתְעַסְקוּ בְּאוֹרֵייתָא, אַדְהֵכִי רַמְשׁ שְׁמֵשָׁא. אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאִי, נַעֲבֵר מֵאַרְחָא, וְנִסְלַק לְטוֹרָא, וְנִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא, וְלֹא נִדְמוּף.

עַד דְּהָווּ יִתְבִּי וּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרֵייתָא דָּא עִם דָּא, שְׁמַעוּ חַד קָלָא דְהָוָה אָמַר, עֵילְאִין קוּמוּ. תַּתְּאִין דְּמִיכִין, דְּשִׁנְתָּא בְּחוּרֵיהוּן, אִיתַעֲרוּ. הָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֵי לְמַרְגֵּז

אָמַר רַבִּי, בְּשַׁעַה שְׁכַפְתּוּ אֶת חֲנֻנְיָה מִיִּשְׁאֵל וְעִזְרִיָּה שִׁפִּילוּ אוֹתָם לְתוֹף כְּבִשְׁן הָאֵשׁ הַיּוֹקֶדֶת, חֲנֻנְיָה אָמַר (תהלים קיח) ה' לִי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם. מִיִּשְׁאֵל אָמַר (ירמיה ל) וְאַתָּה אֵל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְאֵל תַּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי אַתָּה אֲנִי נָאֻם ה'. עִזְרִיָּה אָמַר, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגו'.

אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, (ישעיה מד) זֶה יֹאמַר לֵה' אֲנִי - זֶה חֲנֻנְיָה, שְׁאָמַר ה' לִי לֹא אִירָא. וְזֶה יִקְרָא בְּשֵׁם יַעֲקֹב - זֶה מִיִּשְׁאֵל, שְׁאָמַר וְאַתָּה אֵל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב. וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה - זֶה עִזְרִיָּה, שְׁאָמַר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וכו'. לֹא עָתָה יָבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עָתָה פָּנָיו יִחְוֹרוּ.

וְלָמָּה לֹא הָיָה דְנִיָּאל עִמָּהֶם? אֵלֹא דְנִיָּאל אָמַר, אֲנִי נִקְרָא בְּלִטְשָׁצַר, בְּשֵׁם הָאֱלִיל שְׁלוֹ, שְׁנֵאֲמַר (דניאל ד) בְּלִטְשָׁצַר בְּשֵׁם אֱלֹהֵי כו', וּכְתוּב (שם ב) אֲזַז הַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶצַּר נָפַל עַל פָּנָיו וְהִשְׁתַּחֲוָה לְדְנִיָּאל. וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר, פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרֹפוּן בָּאֵשׁ. הֵלֶךְ וְלֹא הָיָה עִמָּהֶם.

כֹּה רָאוּ חֲנֻנְיָה מִיִּשְׁאֵל וְעִזְרִיָּה שְׁנִפְלוּ לָאֵשׁ? אֵלֹא אָמְרוּ, הַצְּפֻרְדָּעִים הִפִּילוּ אֶת גּוֹפֵם בָּאֵשׁ כְּדִי לְהַרְע לְמַצְרַיִם, בְּמֵאֲמָרוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - אֲנַחְנוּ עַל אַחַת כַּמָּה וּכַמָּה בְּשָׂבִיל כְּבוֹד רַבּוֹנָנוּ.

הֲלָכּוּ וְהִתְעַסְקוּ בַּתּוֹרָה. בֵּינְתִים יָרַד הַשֶּׁמֶשׁ. אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאִי, נַעֲבֵר מִהַדְרֵךְ וְנַעֲלֶה לְהַר, וְנִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, וְלֹא נִישֵׁן.

בְּעוֹדָם יוֹשְׁבִים וּמִתְעַסְקִים בַּתּוֹרָה זֶה עָם זֶה, שְׁמַעוּ קוֹל אֶחָד שֶׁהָיָה אוֹמֵר: קוּמוּ עֲלִינוּנִים. הַתַּחֲתוֹנִים הַיִּשְׁנִים, שֶׁשָּׁנָה בְּנַחֲרֵיהֶם, הִתְעוֹרְרוּ! הִנֵּה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְהַרְגִּיז

עֲלָמָא, וְאִינוּן סְמָכִין קַיִימִין, דְּעֲלָמָא סְמִיךְ
עֲלֵיהוֹן, מְרַתְתִּי. קָל בְּכִיָּא, דְּחַד אוֹזִילָא
דְּאִילָתָא, דְּקָא בְּכִיָּא עַל חַד אַרְיָא,
דְּאִיתְרָשִׁים תְּדִירָא בְּכוּרְסִיָּא קְדִישָׁא.

אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאִי לְרַבִּי יִצְחָק, שְׁמַעְתָּ מִיָּדִי.

אָמַר לֵיהּ, שְׁמַעְנָא, וְעַל דָּא אָמִינָא, (חבוקק

ג טו) שְׁמַעְתִּי וְתִרְגַּז בְּטָנִי. אָמַר ר' נְהוֹרָאִי, וְדָאִי
קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֵי לְמִידָן עֲלָמָא דִּילֵיהּ,
וְעַד לֹא יִתְעַבֵּד דִּינָא, הָא קָלָא אִיתְעַר, וְאַכְרִיז
תְּדִיר בְּעֲלָמָא. וְדָאִי רַמִּי דְרַמִּין יִסְתַּלְקוּן
הַשְׁתָּא בְּעֲלָמָא. וְכוּלָא בְּרִיר לָן, בַּר הָאִי
דְּאָמַר, קָל בְּכִיָּא דְּחַד אוֹזִילָא דְּאִילָתָא, דְּקָא
בְּכִי עַל חַד אַרְיָא, לֹא יִדְעָנָא מָאִי אִיהוּ.

אָמַר רַבִּי נַחֲמִיָּה, לֹא יָדְעוּ בְּהָאִי לְפֻּם שְׁעָתָא,
לְיוֹמִין זְעִירִין אִיתְגַּלִּי בְּעֲלָמָא, וּמָאִי

אִיהוּ בְּכִיָּא. דָּא בְּכִיָּא דְרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בֶּן
אֱלִישֶׁע כֹּהֵן גָּדוֹל, דְּבִכָּה עַל רִישִׁיָּה דְרַבִּין
שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. דִּהֲהִיא בְּכִיָּא לֹא אִתְעַבֵּר
מִפּוֹרְסָא דְמַלְכָּא, עַד דִּינְעֵבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא נוֹקְמִין בְּשָׂאֵר עַמִּין.

אָמַר רַבִּי רַחוּמָאִי, בָּא וּרְאָה, בְּשַׁעָה שְׁהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא דִּן אֶת הָעוֹלָם, לְמִי דִן תַּחֲלָה,
לְגִדּוּלֵי הַדּוֹר דִּן תַּחֲלָה, וְאַחֵר כֶּף דִּן אֶת
הָעוֹלָם. מְנַלָּן. מִהֲכָא, דְּכַתִּיב, וַיְהִי בִימֵי שְׁפֹט
הַשְּׁפֹטִים, שְׁפֹט הַשְּׁפֹטִים תַּחֲלָה, וְאַחֵר כֶּף
וַיְהִי רָעַב בְּאַרְצָן. רַבִּי יוֹסִי בַר יְהוּדָה אָמַר,
מִהֲכָא, (מ"א ח כט) לַעֲשׂוֹת מִשְׁפֹּט עֲבָדוֹ וּמִשְׁפֹּט
עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל. מִשְׁפֹּט עֲבָדוֹ תַּחֲלָה, וְאַחֵר כֶּף
מִשְׁפֹּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל.

וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה. רַבִּי יְהוּדָה וּרְבִנָּן
דְּאָמְרִי, בְּזִמְנָן שְׁהֲדִין בָּא לְעִיר, יִסְלַק אָדָם
עַצְמוֹ מֵאוֹתָהּ עִיר, שְׁפִינָן שְׁנִיתָן רְשׁוֹת לְמַלְאָךְ

אֶת הָעוֹלָם, וְאוֹתָם הַעֲמוּדִים
הַקַּיִמִּים, שְׁהָעוֹלָם סְמוּךְ עֲלֵיהֶם,
מְרַתְתִּים. קוֹל בְּכִיָּה שֶׁל עֶפֶר
אֵילִים, שְׁבוּכָה עַל אַרְיָה אֶחָד,
שֶׁרְשׁוּם תָּמִיד בְּכֶסֶף הַקְדוּשׁ.

אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאִי לְרַבִּי יִצְחָק,
שְׁמַעְתָּ דְּבַר? אָמַר לוֹ, שְׁמַעְתִּי,
וְעַל זֶה אָמַרְתִּי, שְׁמַעְתִּי וְתִרְגַּז
בְּטָנִי. אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאִי, וְדָאִי
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוּצָה לְדוֹן אֶת
הָעוֹלָם שְׁלוֹ, וְטָרָם שְׁיַעֲשֶׂה הַדִּין,
הִנֵּה קוֹל מִתְעוֹרֵר, וּמְכַרִּיז תָּמִיד
בְּעוֹלָם. וְדָאִי הָרַמִּים שֶׁל הָרַמִּים
עֲכָשׁוּ יִסְתַּלְקוּ בְּעוֹלָם. וְהַכֹּל
בְּרוּר לָנוּ, פָּרֹט לָזֶה שְׁאָמַר קוֹל
בְּכִיָּה שֶׁל עֶפֶר אֵילִים שְׁבוּכָה עַל
אַרְיָה אֶחָד, לֹא יִדְעָתִי מָה הוּא.
אָמַר רַבִּי נַחֲמִיָּה, לֹא יָדְעוּ כֵּזֶה
לְפִי שַׁעָה. לְיָמִים מוֹעֲטִים הַתַּגְלָה
בְּעוֹלָם. וּמָהִי הַבְּכִיָּה? זֶה הַבְּכִיָּה
שֶׁל רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בֶּן אֱלִישֶׁע כֹּהֵן
גָּדוֹל, שְׁבִכָּה עַל רִאשׁוֹ שֶׁל רַבִּין
שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. שְׁאוֹתָהּ
הַבְּכִיָּה לֹא עֲבָרָה מִכֶּסֶף שֶׁל
הַמֶּלֶךְ, עַד שְׁיַעֲשֶׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא נְקָמוֹת בְּשָׂאֵר הָעַמִּים.

אָמַר רַבִּי רַחוּמָאִי, בָּא וּרְאָה,
בְּשַׁעָה שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא דִּן אֶת
הָעוֹלָם, אֶת מִי דִן תַּחֲלָה? אֶת
גִּדּוּלֵי הַדּוֹר דִּן תַּחֲלָה, וְאַחֵר כֶּף
דִּן אֶת הָעוֹלָם. מְנַלָּן לָנוּ? מִכָּאן,
שְׁפֹטוֹב וַיְהִי בִימֵי שְׁפֹט
הַשְּׁפֹטִים. שְׁפֹט הַשְּׁפֹטִים תַּחֲלָה,
וְאַחֵר כֶּף וַיְהִי רָעַב בְּאַרְצָן. רַבִּי
יוֹסִי בַר יְהוּדָה אָמַר, מִכָּאן
(מלכים-א ח) לַעֲשׂוֹת מִשְׁפֹּט עֲבָדוֹ
וּמִשְׁפֹּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל. מִשְׁפֹּט
עֲבָדוֹ תַּחֲלָה, וְאַחֵר כֶּף מִשְׁפֹּט
עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל.

וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה (רות
א). רַבִּי יְהוּדָה וּרְבִנָּן שְׁאוֹמְרִים,
בְּזִמְנָן שְׁהֲדִין בָּא לְעִיר, יִסְלַק אָדָם
עַצְמוֹ מֵאוֹתָהּ עִיר, שְׁפִינָן שְׁנִיתָן

הַמּוֹת, אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ לְכָל אָדָם, וְאִישׁ שֶׁפָּגַע בּוֹ, יֵשׁ לוֹ רְשׁוֹת לְהִזְיָקוֹ.

בֵּינָן שְׂרָאָה אֱלִימֶלֶךְ, שֶׁהָדִין בָּא לְעוֹלָם, מִיד בְּרַח לְהִסְתַּלַּק מִן הַדִּין, וְעַם כָּל דָּא לֹא נִיצוּל מִמֶּנּוּ. רַבְּנָן דְּקִיסְרִין אָמְרִי, אֱלִימֶלֶךְ גָּדוֹל הַדּוֹר הָיָה, וְהָיָה נִיכָר לְמַעְלָה, וְכָל מִי שֶׁהוּא נִיכָר לְמַעְלָה, הוּא נִתְפָּס תַּחֲלָה.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, מַה כְּתִיב בְּשׁוֹנְמִית. (מ"ב ד יג) וְתֹאמַר בְּתוֹף עָמִי אֲנֹכִי יוֹשֶׁבֶת. מִכָּאֵן, שֶׁצָּרִיךְ לְהַכְנִיס רֹאשׁוֹ לְתוֹף רַבִּים, וְלֹא יֵהָא נִרְשָׁם לְבַד.

מַה כְּתִיב בְּתַחֲלָה. וַיֵּלֶךְ אִישׁ סֵתָם, רָצָה לְהַחֲבִיא וּלְהַסְתִּיר עֲצָמוֹ שְׁלֹא יִכִּירוּ בּוֹ. מִי הִזְכִּירוּ. מִדַּת הַדִּין. וְאָמַר, וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ, אָדָם נִיכָר וְנִרְשָׁם הוּא, אֵינוֹ רְאוּי לְהַחֲבִיא וּלְהַסְתִּיר. וְלֹא אִיהוּ דָּא אֱלִימֶלֶךְ, פְּרִנְסָא דְעָמָא. וְלֹא אִיהוּ דָּא אֱלִימֶלֶךְ, דִּיהוּה סֵתָם עֵינָיו מַעֲבֹדֵי עָמָא.

רַבִּי פְּרַחְיָא אָמַר, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הָיָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דִּין אֶת הָעוֹלָם, וּבֵית דִּין שְׁלֹמֶעֱלָה עוֹמֵד, וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה מְסִתִּירוֹ וְאוֹמַר, וַיֵּלֶךְ אִישׁ סֵתָם. עֲמָדָה מִדַּת הַדִּין וְהִזְכִּירוּ, וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ. מִיד נִגְזַר עָלָיו הַדִּין, וְעַל בְּנָיו. כְּדֻכְתִּיב, וַיָּמָת אֱלִימֶלֶךְ וְגו'.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֱלִימֶלֶךְ, מִי לֹא הוּא יָדַע דִּיהוּא אֱלִימֶלֶךְ. אֲלֵא בֵּינָן שְׂרָאָה שֶׁהַדּוֹר מְבַזֵּין בְּגִדּוּלִים, אָמַר וְדַאי אֵלֶּךְ מִכָּאֵן, וְלֹא אָהִיָּה נִתְפָּס בְּתוֹכָם. וְאֱלִימֶלֶךְ גָּדוֹל הַדּוֹר הָיָה, וְהָיָה יְכוּלָּת בִּידּוֹ לְמַחֲוֹת, וְלֹא מִיָּתָה. וְהָלַךְ מִשָּׁם וּבְרַח, וּלְפִיכָךְ נִזְכָּר שְׁמוֹ וְנִעְנָשׁ.

וַיְהִי בִימֵי שְׁפֹט הַשְּׁפֹטִים. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, כָּל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי בִימֵי, לְשׁוֹן צַעַר

רְשׁוֹת לְמַלְאָךְ הַמּוֹת, אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ לְכָל אָדָם, וְאִישׁ שֶׁפָּגַע בּוֹ, יֵשׁ לוֹ רְשׁוֹת לְהִזְיָקוֹ.

בֵּינָן שְׂרָאָה אֱלִימֶלֶךְ שֶׁהָדִין בָּא לְעוֹלָם, מִיד בְּרַח לְהִסְתַּלַּק מִן הַדִּין, וְעַם כָּל זֶה לֹא נִיצוּל מִמֶּנּוּ. חֲכָמִים שֶׁל קִיסְרִין אוֹמְרִים, אֱלִימֶלֶךְ גָּדוֹל הַדּוֹר הָיָה, וְהָיָה נִכָּר לְמַעְלָה, וְכָל מִי שֶׁהוּא נִכָּר לְמַעְלָה, הוּא נִתְפָּס תַּחֲלָה.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, מַה כְּתוּב בְּשׁוֹנְמִית? (מלכים-ב ד) וְתֹאמַר בְּתוֹף עָמִי אֲנֹכִי יוֹשֶׁבֶת. מִכָּאֵן שֶׁצָּרִיךְ לְהַכְנִיס רֹאשׁוֹ לְתוֹף רַבִּים, וְלֹא יֵהָא נִרְשָׁם לְבַד.

מַה כְּתוּב בְּתַחֲלָה? וַיֵּלֶךְ אִישׁ סֵתָם, רָצָה לְהַחֲבִיא וּלְהַסְתִּיר עֲצָמוֹ שְׁלֹא יִכִּירוּ בּוֹ. מִי הִזְכִּירוּ? מִדַּת הַדִּין. וְאָמַר, וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ, אָדָם נִכָּר וְנִרְשָׁם הוּא, אֵינוֹ רְאוּי לְהַחֲבִיא וּלְהַסְתִּיר. וְהָאֵין זֶה אֱלִימֶלֶךְ, פְּרִנְסָא דְעָמָא! וְהָאֵין זֶה אֱלִימֶלֶךְ שֶׁהָיָה סוֹתָם עֵינָיו מַמְעָשֵׁי הָעָם!?

רַבִּי פְּרַחְיָא אָמַר, בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה הָיָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דִּין אֶת הָעוֹלָם, וּבֵית דִּין שְׁלֹמֶעֱלָה עוֹמֵד, וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה מְסִתִּירוֹ וְאוֹמַר, וַיֵּלֶךְ אִישׁ סֵתָם. עֲמָדָה מִדַּת הַדִּין וְהִזְכִּירוּ, וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ. מִיד נִגְזַר עָלָיו הַדִּין וְעַל בְּנָיו, כְּדֻכְתִּיב וַיָּמָת אֱלִימֶלֶךְ וְגו'.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֱלִימֶלֶךְ, מִי הוּא שֶׁלֹּא הָיָה יָדַע מִי זֶה אֱלִימֶלֶךְ הַזֶּה? אֲלֵא בֵּינָן שְׂרָאָה שֶׁהַדּוֹר מְבַזֵּים בְּגִדּוּלִים, אָמַר וְדַאי אֵלֶּךְ מִכָּאֵן, וְלֹא אָהִיָּה נִתְפָּס בְּתוֹכָם. וְאֱלִימֶלֶךְ גָּדוֹל הַדּוֹר הָיָה, וְהָיָה יְכוּלָּת בִּידּוֹ לְמַחֲוֹת, וְלֹא מִיָּתָה. וְהָלַךְ מִשָּׁם וּבְרַח, וּלְפִיכָךְ נִזְכָּר שְׁמוֹ וְנִעְנָשׁ.

וַיְהִי בִימֵי שְׁפֹט הַשְּׁפֹטִים (רות א). רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, כָּל מְקוֹם